

PROGRAMM: MAASTIKUPROFIIL LÄBI TARTU KESKLINNA

TEEMA: MAASTIKUPROFIIL LÄBI TARTU KESKLINNA

PROGRAMMI AUTOR: Helle Kont, Tartu Keskkonnahariduse Keskus, helle.kont@teec.ee

PROGRAMMI KASUTAJA KOHUSTUSED: Käesolevaid õppematerjale (programmilehed ja töölehed) võib kasutada ainult juhendamistasuta õppepäevade raames. Kõikidel teistel juhtudel on nõutud eraldi kirjalik kokkulepe Tartu Keskkonnahariduse Keskuse esindajaga www.teec.ee.

EESMÄRK:

omandada teadmisi ja kogemusi linna reljeefi tunnetamisest, selle kujutamisest maastikuprofiilina ja asula looduslike ning tehiskomponentide (pinnamood, veekogud, haljastus, ehitised) visuaalsest hindamisest ehk miljööväärtuse määratlemisest.

SIHTGRUPP: 7. – 12. klassi õpilased

LÄBIVIIMISE AEG JA KESTUS: aastaringi, sobivam kevadest sügiseni, aega – 2 tundi

LÄBIVIIMISE KOHT: Tartu linn, aga ka teised asulad (on vajalik antud paiga plaaniriba)

SEOS ÕPPEKAVAGA: 7. ja 9. klassi loodusgeograafia, gümnaasiumi loodusgeograafia
Orienteerumine, pinnamood, pinnavormid, asulad, keskkonnakaitse.

VAHENDID: kirjutusalus, kirjutusvahend, tööleht, GPS. GPS-i puudumisel kompass (vaadete suuna määramiseks)

VÕTMESÕNAD: maastikuprofiil, vaateväli, maakate, GPS, miljööväärtus

NÕUTAVAD TAUSTATEADMISED:

plaani lugemine, profiiljoone joonistamine, GPS-i kasutamine.

TEGEVUS:

Sissejuhatus – tegevuste ja töölehtede tutvustamine, õpilaste jagamine paaridesse või 3-liikmelistesse rühmadesse. Olenevalt õpilaste vanusest ja ettevalmistusest, kulub sissejuhatavale osale erinev aeg: 10-20 min.

Kindlasti tuleks selgitada elukeskkonna väärtustamise teemat, miljööväärtuse mõistet ja inimtegevuse suurt mõju asulates looduskeskkonna muutmisel ja lausa hävitamisel. Kui me ei väärtusta olemasolevat haljastust ja rohealasid, siis on kulutused sageli hoonete ehitamisel hävitatud puude asemele uue haljastuse rajamiseks märksa suuremad.

Õpilastele võib ette anda kindla marsruudi, mille kõik läbivad. Kui rühmi on palju, siis võivad pooled rühmad läbida marsruudi vastassuunas või läbitakse erinevad marsruudid.

© Helle Kont (Tartu Keskkonnahariduse Keskus) 2007

Esimeses vaatluspunktis tuleks tööd juhendada, või kontrollida ja seejärel jätkavad õpilased tööd iseseisvalt.

Lõpp-punkti või kogunemiskohta jõudmise aeg on vaja kindlasti algul teatada. Profiiljoone joonistamiseks, koordinaatide määramiseks/otsimiseks ja vaadete hindamiseks kulub ca 1 tund.

Kokkuvõte: kõik rühmad asetavad oma töölehed profiiljoontega ritta ja siis on võimalik võrrelda ja analüüsida, missuguse pinnamoega on Tartu linna keskosa ja koostatud kirjeldusi põhjendada.

Iga rühm esitab lühikese kokkuvõtte miljööväärtuste tabelist ja selle alusel võib teha üldistuse, milline koht/vaade on antud marsruudil kõige kaunim, milline kõige häirivam ja miks.

Samade vaadete puhul erinevate hinnangute kohta tuleks õpilastelt küsida põhjendusi ja valdavalt aktsepteerida nende arvamusi.

TAUSTAINFO ÕPETAJALE:

Maastikuprofiil ehk kmpleksprofiil on maastiku vertikaalse läbilõike kujutis maa-ala läbivat joont või riba pidi. Maastikuprofiilil on näidatud maastikukomponentide ruumiline paiknemine ning tähtsamad omadused ja seosed. Ökoloogia leksikon. Loodusteaduslik oskussõnastik. Koost. V.Masing Eesti Entsüklopeediakirjastus, 1992 Lk. 145 on definitsioon ja lk. 146 on näidis Viitna mõhnastikust – pinnavormid, pinnakattematerjal, muldkate, taimkate jm.

Maastikuprofiil – maakoha püstläbilõike vähendatud ja üldistatud kujutis, mis annab mitmekülgse ülevaate selle maastiku struktuurist, näitab looduskomponentide (muldkate, taimkate jm.) seoseid (EE nr 6, lk.82, Tln. 1995).

Maastikuprofiili juurde kuulub tavaliselt plaaniriba, mis kujutab profiiljoone lähiala plaani ja tabel erinevaid maastikukomponente iseloomustavate andmetega. Kui meil on olemas plaaniriba samakõrgusjoontega, siis on võimalik plaaniriba abil joonistada maastikuprofiili ka klassis. Kui samakõrgusjooni ei ole, siis saab visandada trajektoori läbides silmamõõdulise profiiljoone, mis ongi selle programmi eesmärk.

SOOVITATAV KIRJANDUS:

Linnade haljastud ja nende kaitse. Koost. H.Tamm, Teaduste Akadeemia Kirjastus, 2001

Eesti maastikuline liigestatus. I.Arold, TÜ Kirjastus, Tartu, 2004

Ökoloogia leksikon. Loodusteaduslik oskussõnastik. Koost. V. Masing, eesti Entsüklopeediakirjastus, 1992

© Helle Kont (Tartu Keskkonnahariduse Keskus) 2007

